

KUŽIENICA
BOVARA KARDELJA
V CELOVU

21

naš aero 2 • 80

Nekaj mojih in izposojenih misli...

Pred nedavnim sem poslušal dobro izvedeno glasbo, glasbo, ki te potegne za seboj, ki ti vzbudi popolno čustveno čoživetje. Noben ton ni bil previsok ali prenizek, nič se ni zgodilo prežgodaj ali prepozno, vsi prehodi so bili usklajeni, vse se je prelivalo tekoče skladno, harmonično. Ko o tako dobro izvedeni glasbi danes razmišljam, mi misel nehote preskoči k organizaciji. Vsak dan smo na delu med sodelavci, tovariši. Vsak si s svojim znanjem, orodjem prizadeva izvajati svoje delovne naloge ter jih uskladiti s prizadevanji in delom drugih. Vse skupaj poteka skladno, včasih bolj drugič manj, pač odvisno od tega, ali nam uspe vsa posamezna prizadevanja, številne majhne opravke, pomembne in manj pomembne povezati v skladen naraven tok, proces združenega dela. Stopnja takšne delovne skladnosti, ki jo uspevamo dosežati, pa je seveda v različnih primerih različna, zato so tudi rezultati in naše zadovoljstvo ali navdušenje nad doseženimi uspehi različni. Različni? Morda v premislek vsakemu — zakaj?

Pomembno pa je tole: kot dokaz koncert ali dobro izvedena glasba ne nastane sama od sebe, tako tudi dobra organizacija ne. Učinek, pa tudi užitek, zadovoljstvo in srečo v delu si ustvarjamo sproti vsak trenutek in vsi skupaj. Vsakdo ima tu svoj delež. Zato vas vse vabimo k sodelovanju pri oblikovanju naših interenih glasil. Želimo vaša vprašanja, probleme s katerimi se srečujete pri svojem delu. Postavljajte vprašanja, ki vas zanimajo! Pošljite nam jih! Poskušali bomo poiskati ustrezne odgovore. Opišite vaša prizadevanja ali prizadevanja vaših sodelavcev ali morda delovne skupine, ideje, sugestije, predloge, pripombe, kritike pa tudi pohvale. Morda pa je to tudi eden izmed načinov (biti boljše in kvalitetnejše obveščen) ustvarjanja še boljšega zadovoljstva v še učinkovitejši organizaciji združenega dela, v kateri živimo in si ustvarjamo svoj kos kruha.

In nazadnje še izziv. Letošnje leto je leto praznovanja 30-letnice delavskega samoupravljanja in 30-letnica samoupravljanja delavcev Aera. Zato predlagamo akcijo 30 delavcev — sodelavcev kot odraz spoznanja da ni dovolj, da je delavec le objekt obveščanja, ampak mora v procesu obveščanja tudi sam aktivno sodelovati. Predlagamo, da akcijo vodi sindikat skupaj z urednikom in uredniškim odborom.

Jože Randl

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije Celje

Celje, 28. april 1930

Letnik XIX — št. 2

Uredniški odbor

Anton Svetelšek, Mihaela Žaberl,

Jelka Adrinek, Marjan Lednik,

Stane Kitak, Stane Lovrenčič,

Karmen Dovč, Cveta Robas,

Alenka Pregelj, Jože Randl

Vera Radič, Stane Brinovec

Glavni in odgovorni urednik

Jože Randl

Uredila

Janja Završnik

Tisk

Aero, tozd grafika

za tiskarno Drago Vračun

Pred nami so prvomajski prazniki, za katere bi vam v uvodu želeli, da bi jih preživeli kar najbolj lepo s tistimi, ki jih imate radi. Vendar pa bi vas želeli malo spomniti na to, čemu je bil praznik 1. MAJ posvečen v preteklosti in kdaj so ga delavci začeli praznovati.

Prvi maj je simbol mednarodne solidarnosti delavskega razreda. Njegova zgodovina se je začela v Chicagu 1886. leta, ko so delavci postavili zahtevo po 8-urnem delovnem času. Policija je izvedla krvav pokol, pet delavcev pa je bilo obsojenih na smrt. Na prvem kongresu II. internacionale, ki je bil 1889. leta v Parizu je bilo sklenjeno, da se vsako leto v spomin na čikaške delavce 1. maja organizirajo množične demonstracije in stavke; proslava je tako postala oblika razrednega boja. Prvi maj so praznovali tudi med NOB, zaporniki v taboriščih in celo prebivalci zasedenih mest. V Ljubljani je bila 1943 prvomajska demonstracija.

Danes je še veliko držav, kjer praznujejo delavci svoj praznik na način, kot so ga praznovali delavci v prejšnjem stoletju. Žal se razmere še niso povsod uredile tako, da bi bili lahko delavci zadovoljni, saj v mnogih državah še vedno nimajo urejenih najosnovnejših vprašanj s področja dela in delovnega časa, socialnega varstva in pokojnin.

Danes je v svetu veliko kriznih žarišč, ki so hkrati stične točke interesov velikih sil, in ob tem ko poslušamo vsakodnevna poročila in prebiramo časopise, nas navdaja skrb in sprašujemo se ali bodo delovni ljudje držav, v katerih se interesi velikih sil srečujejo, dovolj močni, da bodo znali obvladati situacijo v korist miru.

Ko tako razmišljamo o našem prazniku, se ustavimo še doma. Kako ga bomo preživeli? V krogu svojih domačih najbrž, morda ob morju ali v planinah. Občinska konferenca SZDL priporoča praznične pohode na Celjsko kočo ali Stari grad, kjer

bodo udeleženci prejeli nalepke. Morda bi se odločili za tak pohod tudi vi. Morda boste pomislili, da čas ni ravno pravšen za razmišljanje o praznovanju, saj v mesecih odkar je zbolel naš dragi tovariš TITO, nekako nimamo pravega veselja za praznovanja. S skrbjo čakamo vsakodnevnih poročil radija in televizije in upamo, da se bo bolezen umaknila in da bo zmagalo zdravje. Vemo da je čas neusmiljen in da nikomur ne prizanaša, pa vseeno upamo na najboljše. Tovariš Tito je s svojo voljo in polno mero optimizma znal rešiti marsikakšen problem v svetovni in domači politiki z veliko mero poslušanja za to, da se problem razreši v korist delovnih ljudi. Mnogo smo se naučili od njega predvsem pa spoštovanja dela in delovnega človeka.

Zato bomo prebrodili težave, ki jih imamo v gospodarstvu tako, kot smo že mnoge doslej s polno mero optimizma in seveda s še več dela. Morda o tem govorimo prevečkrat in tako ne bi bilo potrebno govoriti še v predprazničnih dneh. Pa temu ni tako. Tudi zdaj se moramo spomniti na dolžnosti, ki nas čakajo potem, ko se bomo vrnili spočiti in dobre volje na svoja delovna mesta. Morda včasih pomislimo, da smo premajhni in preneznatni v tem velikem kolesju proizvodnje, da bi bilo naše delo tako zelo pomembno. Pa temu ni tako. Vsako delo in to dobro opravljeno delo je pomembno, saj je tovariš TITO mnogokrat govoril o človeku, ki je naše največje bogastvo. In ta človek smo mi, vsak posameznik, ki dela in ustvarja v naši Socialistični Jugoslaviji. Morda večkrat pomislite, ko govorimo o stabilizaciji, o varčevanju na vseh področjih, da vi pri tem ne morete veliko storiti. Res je, posamezniki lahko storijo malo, vsi skupaj pa bomo storili veliko. Saj se spomnite tistega našega ljudskega reka, da iz malega raste veliko. S tem bomo zaključili naše predpraznično razmišljanje z željo, da bi se polni dobre volje srečali po praznikih na delovnih mestih.

Za majske praznične dni želimo delovnemu kolektivu prijeten oddih!

Delo poslovnega odbora

Poslovni svet se je v letošnjem letu sestal kar sedemkrat, obravnaval pa je probleme, ki so se nanašali na: planiranje, stabilizacijske ukrepe in preskrbo s surovinami in repromateriali za normalno delo naših proizvodnih TOZD.

Na osnovi dogovorov na prvih sejah poslovnega sveta so bile izvedene naslednje akcije:

— delavci so bili seznanjeni z resnostjo problemov v zvezi z gospodarsko situacijo v naši delovni organizaciji, kakor tudi Jugoslaviji in v svetu;

— izdelani so bili konkretni akcijski programi za stabilizacijo in dobro gospodarjenje s posebnim poudarkom na produktivnost, organizacijo poslovanja, boljše izkoriščanje delovnega časa, varčevanja pri uporabi surovin in repromaterialov, povečanje izvoza in zmanjšane uvoza;

— v bodoče naj bi posebno pozornost posvetili načelu nagrajevanja po delu;

— pri zaposlovanju je potrebno posvečati posebno skrb in pozornost kvalifikacijski strukturi delovne sile;

— za investicijske naložbe bo izdelan prioriteten vrstni red, v katerem bodo imele prednost tiste naložbe, ki nadomeščajo s svojim programom dosedanja uvoz;

— posebej skrbeti za zmanjšanje nadurnega dela, honorarnega dela, višine reprezentančnih stroškov ter tuzemskih in inozemskih potovanj;

— posebno pozornost moramo posvečati dobrim medsebojnim odnosom.

Na eni izmed sej je poslovni svet posvetil precej pozornosti izobraževanju naših delavcev ob delu in iz dela. Ugotovljeno je bilo, da se moramo v bodoče racionalnejše obnašati, ko razporejamo sredstva za izobraževanje. Razen tega naj se v bodoče dosledno upošteva dejstvo, da je naloga vseh tistih, ki se izobražujejo, da opravijo najprej svoje delo v DO.

Na vseh sejah pa je poslovni svet posvetil zelo veliko časa vprašanjem, ki so se nanašala na to, kako smo preskrbljeni s surovinami in repromateriali ter kakšna je bila prodaja in izvoz naših izdelkov.

Vse češče se ugotavlja, da so težave s preskrbo z repromateriali in surovinami velike in da se službe nabave in uvoza zelo trudijo, da bi uspele zagotoviti potrebne repromaterialne za neprekinjeno proizvodnjo.

Na eni izmed zadnjih sej so člani poslovnega sveta razpravljali tudi o problemu, ki se je pričel

pojavit se v zadnjem času in se nanaša na preskrbo z domačimi surovinami in repromateriali. Dobavitelji namreč vse pogosteje zahtevajo devizne prispevke za nabavo domačih surovin, oziroma sodelovanje v investicijske naložbe, kar naj bi nam zagotovilo še nadaljnjo preskrbo s posameznimi surovinami oziroma repromateriali. Dogovorili so se, da se bodo trudili v nadaljnjih razgovorih doseči, da devizna soudeležba ne bo potrebna pri nabavah na domačem trgu, verjetno pa se bo potrebno odločiti za nekatere skupne naložbe z našimi dobavitelji in si na osnovi samoupravnih sporazumov zagotoviti preskrbo z nekaterimi vrstami surovin in repromaterialov.

Člani poslovnega sveta na vsaki seji pregledajo problematiko poslovanja po posameznih obdobjih iz česar je razvidno, da je vsa skrb in delo omenjenega organa posvečena proizvodnji in prodaji naših proizvodov.

D. R.

Volitve v OO ZSMS Aero tozd kemija Celje

samoupravnih organih, večje sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, še naslednje smo izvrševali naloge v okviru OK ZSMS.

Čeprav je naša osnovna organizacija štela v prejšnjem obdobju 129 članov (23,7 % vseh zaposlenih v TOZD in 85,4 % vseh mladih do 27. leta starosti), ne moremo biti zadovoljni z večino članov ZSMS, predvsem to velja za članice — mlade delavke, ki se še vedno vključujejo v posamezne aktivnosti v manjši meri kot je pričakovati, to stanje pa ni prisotno samo v mladinski organizaciji. To pa je še toliko bolj opazno, ker je v OO ZSMS organiziranih kar 53 % vseh članov.

Še posebej opazen uspeh smo dosegli pri vključevanju mladih komunistov v delo OO ZSMS ter v vseh ostalih organih — samoupravnih in družbenopolitičnih.

Vključevanje v delo posebnih delegacij SIS in delegacije za zbor združenega dela je še vedno

Po preteku dvoletnega mandata delovanja OO ZSMS v Kemiji Celje smo 2. aprila organizirali volilno-programsko sejo in na njej sprejeli poročilo o delu, izvolili nove organe in sprejeli smernice in akcijski program dela organov in organizacije.

V oceni dosedanjega dela OO ZSMS ugotavljamo, da je bila naša aktivnost zadovoljiva, da smo posvetili dosti več pozornosti nalogam, kar v prejšnjih obdobjih ni bil primer — to so prostovoljna dela — udarniška, članov ZSMS, aktivnosti članov ZSMS v

malenkostno, tako so bili tudi delegati — člani ZSMS večinoma prepuščeni samoiniciativnosti, svojemu znanju in poznavanju posameznih vprašanj.

V preteklem obdobju smo ustanovili tudi klub OZN, katerega aktivnost vsekakor še ni takšna kot bi morala biti, ocenjujemo pa, da je bil prvi korak vendarle narejen ter da smo začetniške težave prebrodili. Z še večjim vključevanjem mladih v klub OZN ter z večjo aktivnostjo vseh članov bomo beležili boljše rezultate, kar pa je toliko večja obveznost, saj smo v Celju še vedno prvi in edini klub OZN, ustanovljen v delovni organizaciji. Tovrstna aktivnost je izredno pomembna za boljše poznavanje mladih z aktualno mednarodno problematiko ter jugoslovanskimi aktivnostmi v svetovnem prostoru, tako političnimi kot gospodarskimi.

V naslednjem obdobju moramo zagotoviti tudi večjo aktivnost ZSMS v obratu Dobrina — Loka pri Žusmu. Posebno pozornost moramo posvetiti predvsem nalogam usposabljanja, splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter prostovoljnemu delu.

V preteklosti smo mladi z mnogimi akcijami (zbiranjem odpadnega papirja, prodajo solidarnostnih značk in nalepk) dokazali, da dajemo velik poudarek solidarnosti z narodi, ki našo pomoč potrebujejo, to bo tudi v prihodnje ena naših temeljnih nalog.

V letošnjem letu smo si kot prednostne naloge zastavili še naslednje:

- organizirati čim več prostovoljnega dela v proizvodnji, kar bo prispevek mladih, poleg dobrega dela v rednem delovnem času, v stabilizacijskih prizadevanjih;

- aktivno vključevanje v akcije čiščenja okolja, naloge Hortikulture 80;

- nadaljevanje akcije prodobivanja osnovnošolske izobrazbe delavcev v naših TOZD;

- zagotoviti večje vključevanje v delo delegacij, samoupravnih organov in ostalih DPO

- organizirati več konkretnih akcij s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite;

Vaukner Igor

- nadaljevati z ekskurzijami v OZD v celjski regiji, z namenom spoznavanja dela v drugih sredinah ter z delom OO ZSMS;

- navezati tesnejše stike z mladimi iz pobratenih mest Celja ter s pripadniki JLA.

Tudi za naslednje mandatno obdobje smo izvolili 15-člansko predsedstvo, ki bo vodilo delo članov ZSMS in je v sestavi zagotovljena potrebna struktura (socialna in kvalifikacijska):

Za predsednika OO ZSMS smo izvolili VAUKNER IGORJA, ki je končal srednjo politično šolo in je zaposlen v obratu jasnit, je član ZK ter je bil že dosedaj aktiven v samoupravnih organih, delu OO ZSMS in OOKZ.

Za sekretarja je izvoljen HABJAN BRANKO, zaposlen v merilnem oddelku vzdrževanja za AC obrat, pri delu OO ZSMS je bil aktiven predvsem pred prihodom v našo delovno organizacijo — v Finomehaniki.

Ostali člani predsedstva so še:

- AHTIK JOŽE (AC obrat, referent za informiranje),

- KENDA MIRO (skladišče surovin, referent za mladinske delovne akcije),

- KORES MARJANA (jasnit, blagajničarka),

- MAŠAT BORUT (vzdrževanje, referent za IPD),

Habjan Branko

- OBREZ ANICA (predsednik aktiva ZSMS v Dobrini),

- PETRAK Nada (jasnit, član),

- PINTAR MARINA (barve, referent za kulturo),

- SELIČ JOŽICA (priprava dela, član),

- SKAMEN NATAŠA (vzdrževanje, referent za mladinski turizem),

- ŠPILJAR MARJAN (priprava dela, referent za šport in rekreacijo),

- VIDENŠEK DRAGO (impregnirani papirji, član),

- VIŠNER DARKO (AC obrat, referent za SLO in DS),

- ŽGANK VIKICA (služba kontrole kakovosti, član).

Za predsednika nadzornega odbora smo izvolili dosedanjega mentorja DRAGA BIZJAKA, člana pa sta: Lemut Ivanka (predsednik OOZS, DANI KORES, dosedanji sekretar OO ZSMS).

Mentor OO ZSMS v naslednjem obdobju bo BRAJKOVIĆ MILJENKO (pomočnik direktorja TOZD za ekonomsko področje).

Najpomembnejši zaključek vlogilno-programske seje je: z oceno dosedanjega dela, kjer smo še posebej izpostavili naloge, katerim nismo oziroma smo posvečali premalo pozornosti, moramo v prihodnosti uresničiti vse naloge, ki smo si jih zastavili ter v naše delo vključiti še več mladih delavcev.

Anita Zohar

Uresničevanje delegatskega sistema v zvezni skupščini v letu 1979 in program dela zveznega zbora skupščine SFRJ v letu 1980

I. DELO ZVEZNEGA ZBORA V LETU 1979

Ko analiziramo izvršitev delovnega programa zveznega zbora za leto 1979, lahko trdimo, da je v primerjavi s prejšnjimi leti na področju delovanja delegatskega sistema na zveznem nivoju dosežen viden napredek. Zvezni zbor se je v preteklem letu ukvarjal s pomembnimi vprašanji našega družbenega razvoja, obravnaval aktualna vprašanja iz družbene prakse in sprejemal zakone, s katerimi se urejajo posamezna vprašanja, ki so pomembna za nadaljnji razvoj naše samoupravne socialistične družbe.

Iz svojega delovnega programa za leto 1979, ki je vseboval 108 točk, je bilo realiziranih dve tretine nalog. Sprejeto je bilo 23 zakonov, 17 jih je bilo v postopku sprejemanja, obravnavali pa smo tudi 33 tem, ki so analizirale delovanje družbeno-ekonomskega in političnega sistema v praksi. Zvezni zbor je, izhajajoč iz dejstva, da je najpomembnejša naloga uskladiti družbeno-ekonomske ureditve in političnega sistema z ustavo, posebno pozornost namenil spremljanju izvajanja načrtane politike oziroma uresničevanju zakonov v praksi in vsakdanjem življenju.

Na področju družbeno-ekonomskih odnosov je bila dejavnost zbora osredotočena na spremljanje uresničevanja ustavnih načel, določil zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov. Zbor je posebej analiziral uresničevanje srednjeročnega plana do leta 1980, funkcioniranje enotnega jugoslovanskega trga, stanje akumulativne in reproduktivne sposobnosti

našega gospodarstva, analiziral je rezultate dela in sredstev OZD, ki se bavijo s proizvodnjo, prometom itd.

Na podlagi teh analiz je ZIS predlagal nekatere ukrepe in smeri nadaljnjega delovanja na teh področjih, predvsem z namenom, da se okrepi materialna osnova združenega dela in razvoj samoupravnih dohodkovnih odnosov v sistemu reprodukcije.

Pobuda, ki jo je dal tovariš Tito na 8. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije za nadalnje uveljavljanje načela kolektivnega dela in ima daljnosežen pomen za razvoj naše samoupravne socialistične družbe in delovanje delegatskega sistema ter razvoj delegatskih odnosov, je našla svojo konkretno obliko v pobudi predsedstva SFRJ, naj se začne postopek za spremembo ustave SFRJ, ki jo je zbor obravnaval in sprejel.

Precejšnjo pozornost je zvezni zbor v preteklem letu namenil obravnavanju vprašanj celotne zunanje politike Jugoslavije in vlogi Jugoslavije v svetu. Ker se je v letu 1979 zvrstilo nekaj izredno pomembnih sestankov neuvrščeni držav in držav v razvoju, je bila velika pozornost namenjena vprašanjem krepitve neuvrščene politike in boju neuvrščeni držav za nov mednarodni gospodarski red.

Ne glede na široka posvetovanja pri pripravi programa je v letu 1979 zvezni zbor obravnaval nekaj vprašanj in zakonskih predlogov, ki jih sicer ni bilo v delovnem programu, vsilila pa sta jih življenje in družbena praksa, to so zlasti razmere na področju energije in potrebe stabilizacijske politike.

Sprejet je bil zakon o omejitvi uporabe in vožnje osebnih in drugih motornih vozil, zakon o začasni prepovedi uporabe družbenih sredstev za financiranje izgradnje novih elektrarn in toplarn, zakon o posebnih pogojih za dajanje in črpanje investicijskih kreditov itd.

Če analiziramo aktivnosti in delo delegatov zveznega zbora skupščine SFRJ v letu 1979 lahko ugotovimo veliko prizadevnost delegatov za uresničevanje stališč v posameznih odborih in v komisijah. Še vedno pa je premalo pri-

sotna problematika in dejavnost Zveznega zbora v temeljnih delegacijah in občinskih skupščinah, od koder bi morale prihajati več pripomb, sugestij in predlogov predvsem na tiste zakone, ki neposredno zadevajo »delegatsko bazo« in bistveno vplivajo na obstoj in razvoj neke organizacije, občine oziroma regije. Tako pa so delegatska vprašanja običajno rezultat angažiranosti posameznikov ali delovne organizacije, da reši določen problem. Zaradi potrebe po kvalitetnejšem razvoju delegatskega sistema, bi bilo potrebno vse pomembnejše zakone proučiti v delovnih sredinah, ugotoviti vpliv delovanja zakonov na družbeno-ekonomske rezultate poslovanja, v zakone pa vgraditi več praktičnih rešitev.

Sprejemanje zakonov po hitrem postopku bi moralo biti res samo v izjemnih primerih, sicer pa se je potrebno pri sprejemanju zakonov, ki vplivajo na gospodarske odločitve, držati redne poti sprejemanja, saj le na ta način lahko na oblikovanje vsebine zakona vpliva delegatska baza s svojimi pripombami, sugestijami in dopolnitvami.

II. PROGRAM DELA ZA LETO 1980

Delovni program zveznega zbora skupščine SFRJ za leto 1980 je sprejel zvezni zbor na seji 30. januarja 1980. Pri pripravi delovnega programa zveznega zbora so izhajali iz tega, da bo glavna dejavnost zbora v letu 1980 usmerjena v nadaljnjo konkretizacijo in razčlenitev ustavnih načel, izvajanju sklepov XI. kongresa KPJ, pobude tovariša Tita o kolektivnem delu in krepitvi odgovornosti ter krepitvi stabilizacije gospodarstva. Zvezni zbor je v preteklih letih v glavnem uskladal zakone z ustavo SFRJ in sprejel več sistemskih zakonov. Tako so torej ustvarjene možnosti, da se težišče dela zbora preusmeri iz zakonodajne dejavnosti na proučevanje delovanja zakonov v praksi, kot tudi na politično kontrolo nad delom izvršilnih organov.

Najpomembnejša naloga zveznega zbora v letu 1980 je sprememba

nekaterih določb v ustavi, z namenom popolnejšega uresničevanja načela o kolektivnem delu in krepitvi odgovornosti.

Program dela se deli na tematski in zakonodajni del. V tematskem delu se nanašajo glavne naloge na uveljavljanje ustave, spremljanje izvajanja zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov.

Med njimi so za **področje družbeno-ekonomske ureditve** najpomembnejši:

- Analiza sistema razširjene reprodukcije;
- Preobrazba družbeno-ekonomskih odnosov v bankah;
- Delovanje mehanizma plačilnega prometa;
- Izvajanje zakona o financiranju federacije;
- Uresničevanje sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Za področje **družbenopolitičnega sistema** so pomembni:

- Izvajanje resolucije o nadaljnjem razvoju krajevnih skupnosti;
- Izvajanje resolucije o svobodni menjavi dela;
- Stanje in problem samoupravnega sodstva;
- Poročilo o delu zveznega družbenega pravobranilca samoupravljanja.

Na področju **zunanje politike** bo večina poročil namenjena politiki neuvrščenosti in izvajanju sklepov konference v Havani, ekonomskim odnosom SFRJ z deželami v razvoju in odnosom Jugoslavije s sosednjimi državami. Na področju **splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite** bodo poročila in analize namenjene predvsem:

- izvajanju zakona o sredstvih in financiranju JLA;
- stanju mobilizacijske pripravljenosti družbe;
- analizi stanja in problemov vojaško-ekonomskih odnosov SFRJ s tujino;
- uresničevanje družbene samozaščite v sistemu samoupravljanja.

Drugi del delovnega programa zveznega zbora za leto 1980 obsega zakonodajni del.

V letošnjem letu so na vidiku nekateri pomembni novi sistemski zakoni, ki so že v pripravi. Naj naštejemo samo nekatere od njih:

— Zakon o temeljnih družbeno-ekonomskih odnosov pri gospodarjenju s sredstvi razširjene reprodukcije na podlagi minulega dela;

— Zakon o obveznem združevanju dela in sredstev proizvajalnih in prometnih organizacij združenega dela;

— Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja;

— Zakon o splošni ljudski obrambi.

V zvezi z več kot 30 zakoni so predvidene ustrezne spremembe in dopolnitve, da bi se bolje in popolneje uredili odnosi na ustreznem področju.

Zvezni odbor pa se pojavlja kot zainteresiran tudi za določena vprašanja in zakonska določila, ki so v pristojnosti zbora republik in pokrajin, da bi dali o njih mnenja, predloge in napotke. To se nanaša predvsem na uresničevanje dosedanjega srednjeročnega plana, na ekonomske odnose s tujino ter na zunanjetrgovinsko menjavo, izvajanje zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen, pa tudi za vprašanja, ki imajo pomen za realizacijo razvojne politike in politike gospodarske stabilizacije.

Pri pripravi delovnega programa so sestavljavci upoštevali, da bosta tako družbena praksa kot tudi življenje samo prinesla s seboj nova vprašanja, ki v tem trenutku še niso na vidiku. Zato bo seveda med letom delovni program možno še dopolniti s pobudami iz različnih sredin, predvsem pa s pobudami iz delegatske osnove.

Zato je potrebno vsaj enkrat na leto na sejah občinskih skupščin obravnavati delovni program zveznega zbora in razčleniti oziroma obravnavati tudi tiste teme iz pristojnosti zveznega zbora, ki so pomembne za neko občino ali regijo. Na ta način bi bili delegati seznanjeni s temami, ki jih zvezni zbor obravnava, po drugi strani pa se pojavlja možnost hitrejšega

vključevanja in dajanja sugestij za problematiko posameznega področja, ki ga obravnava zvezni zbor.

Naj zaključim z željo, da bi delovanje delegatskega sistema na vseh nivojih v letu 1980 zaživel še bolje kot dosedaj, da bi v zakonih, ki jih bomo sprejemali, bolj čutili praktično vsebino. To pa bo možno le v primeru, če se bo v oblikovanje zakonov in sistemskih rešitev vključil čim večji krog ljudi. Izboljšanje stika delegatov z delegatsko osnovo še v veliki meri zavisi od organiziranosti delegatskega življenja zlasti v občinah in temeljnih delegacijah. Temu pa bo tudi v letu 1980 potrebno dati poseben poudarek.

Delegat Zveznega zbora
skupščine SFRJ:
Sonja Krašovec

*Dopisujte
v naše glasilo*

Zbirajmo odpadne surovine

V TOZD kemija Celje

V obratu impregniranih papirjev bi lahko dosegli boljše rezultate pri zbiranju odpadnih materialov,

če bi ločili kartonsko embalažo od ostalih papirnih rezancev. S tem bi na podlagi lanskih količin dosegli naslednji rezultat:

Sedanje stanje	Stanje po sortiranju
ca. 300 t 8. kv. 225.000 din	270 t 3. kv. 297.000 din 30 t 8. kv. 22.500 din
Razlika: 45.500 din	319.500 din

Glede na to, da je stanje na področju preskrbe naše industrije z odpadnimi surovinami in materiali zelo problematično, je prav da posvetimo nekaj prostora temu problemu predvsem zato, ker v naši delovni organizaciji lahko veliko storimo ob akciji zbiranja odpadnih surovin in materialov, saj smo eden od večjih »pridelovalcev« predvsem papirnih odpadkov na področju Jugoslavije.

V nabavni službi so že daljše obdobje proučevali ta problem, veliko časa so posvetili predvsem reševanju problema zbiranja in odvoza, sortiranja in usmeritvi teh surovin. Zato so nam poslali zbrane podatke z željo, da bi zainteresirali vse delavce TOZD, da bi se še bolj vključili v akcijo in tako posredno pripomogli k večji stabilizaciji in zmanjšanju uvoza odpadnih surovin, istočasno pa povečali prihranke v lastnih TOZD ter bazni papirni industriji s pravilnim usmerjanjem zagotovili osnovno surovino.

Delavci nabavne službe so se v preteklem letu zelo trudili, da bi dosegli čim boljši način zbiranja surovin oziroma materialov. V preteklem obdobju so namreč ugotavljali, da delavci, ki sortirajo odpadne papirje, pri tem niso dovolj vestni in največkrat pomešajo papir in smeti na enem mestu, tako da je kvaliteta odpadnih papirjev pri odkupu bistveno slabša. Najbolj se to pozna pri ceni. Pripravili so analizo, iz katere je razvidno, koliko bi prihranili, če bi upoštevali navodila in pravilno skladiščili odpadne materiale.

V obratu Aero-copy papirja bi ob primerni tehnični opremljenosti (še ena stiskalnica, dodatni prostor, dodatna delovna sila) lahko ločevali odpadke neimpregniranih belih papirjev (CB in osnovni papir) od impregniranih. Pri sedanjih 1.572.204 kg odpadnega papirja 3. kvalitete bi s sortiranjem pridobili 70 % papirja 1. kvalitete in 30 % papirja 3. kvalitete, prihranili pa bi 1.210.597,70 din.

Navedeni podatki kažejo, da bi bilo potrebno v obeh TOZD resno

razmisliti o zbiranju papirnih odpadkov ter zagotoviti pravilno sortiranje, saj s tem ne bi povečali samo prihranka v lastni TOZD, temveč bi kot eden večjih zbirateljev odpadnega papirja na celjskem področju veliko pripomogli k oskrbi papirne industrije.

Za TOZD kemija Šempeter pa podatki kažejo, da je zbiranje zadovoljivo, vendar bi lahko ločili ostanke papirjev od jederc, s čimer bi povečali količino papirja 1. kvalitete.

TOZD GRAFIKA

Vrednostni pokazatelji od zbiranja odpadnih surovin — bazirano na količinah iz leta 1979

Sedanje stanje	Stanje v primeru, da bi uredili zbiranje in sortiranje
----------------	--

Obrat II:

ca. 150 t anilin	+ 165.000 din papir 3. kl.
50 t samolep.	— 5.000 din smeti odp.
50 t offset b' lesni	35.000 din papir 6. kl.
200 t smeti	+ 195.000 din

Za odvoz bo potrebno odvesti ca. 20.000 din

Obrat Cetis:

Papir 6. kl. 150 t	105.000 din	3. kl. 150 t	165.000
Skupaj TOZD grafika	348.000		738.500
Razlika	390.500		

Obrat NP:

Papir 3. kl. 150 t	165.000	1. kl. 105 t	231.000
Papir 6. kl. 140 t	98.000	3. kl. 45 t	49.500
Skupaj	263.000	6. kl. 140 t	98.000
		Skupaj	378.500

PREGLED ODPADNIH SUROVIN ZA LETO 1979

DINOS

Material	Cena	Količina kg	Vrednost din	TOZD
Papir rezanci	0,60	27.275	16.365,00	
Papir	0,35	58.470	20.464,50	
		85.745	36.829,50	K. Š.
Pločevina	0,35	11.615	4.065,25	K. Š.
Papir odpadni	0,35	566.340	198.219,00	K. C.
Papir rolce	1,10	133.205	149.525,50	
Kontakt papir	5,00	1.924	9.620,00	
Papir rolce	0,50	25.020	12.510,00	
		726.489	366.874,50	K. C.
Pločevine	0,35	30.955	10.834,25	K. C.
Železo	0,65	2.880	1.872,00	
Aluminij	4,00	670	2.680,00	
		34.505	15.386,25	
Skupaj papirji		812.234	403.704,00	
Skupaj ostalo		46.120	19.451,50	
		858.354	423.155,50	
Skupaj vsi papirji		3.046.154	2.013.992,00	

TOZD kemija Šempeter

Material	Cena	Količina kg	Vrednost din	TOZD
DINOS				
Papir rezanci	0,60	27.275	16.365,00	
Papir	0,35	58.470	20.464,50	
		85.745	36.829,50	
Pločevine	0,35	11.615	4.065,25	
SUROVINA				
Odpadni papir	1,00	46.527	46.527,00	
Skupaj papir		132.272	83.356,50	
Skupaj pločevine		11.615	4.065,25	
		143.887	87.421,75	
Skupaj vsi papirji		3.046.154		
UNIJA				
Pap. meš. 12	0,20	144.354	28.870,00	G
Pap. meš. 2	0,80	152.760	122.208,00	G
		297.114	151.078,00	G
Odp. meš. 12	0,20	132.170	26.434,00	K. C.
Odp. meš. 2	0,80	1.572.204	1.257.763,00	K. C.
Odp. meš. 1	1,80	38.660	69.588,00	K. C.
		1.743.034	1.353.780,00	K. C.
Skupaj papirji		2.040.148	1.504.863,00	K. C.

TOZD kemija Celje

Material	Cena	Količina kg	Vrednost din	TOZD
DINOS				
Papir odpadni	0,35	566.340	198.219,00	
Papir rolce	1,10	133.205	146.525,50	
Kontakt	5,00	1.924	9.620,00	
Papir rolce	0,50	25.489	12.510,00	
		726.489	366.874,50	
Pločevine	0,35	30.955	10.834,25	
Železo	0,65	2.880	1.872,00	
Aluminij	4,00	670	2.680,00	
		34.505	15.386,25	
UNIJA				
Pap. meš. 12	0,20	132.170	26.434,00	
Pap. meš. 2	0,80	1.572.204	1.257.763,00	
Pap. meš. 1	1,80	38.660	69.588,00	
		1.743.034	1.353.780,00	
Skupaj papir		2.469.523	1.720.654,50	
		34.505	15.386,25	
Skupaj ostalo		2.504.028	1.736.040,75	

SUROVINA

Odpadni papir	1,00	46.527	46.527,00	K. Š.
Odpadni papir	0,40	147.245	58.892,00	G
Pločevina	0,60	2.620	1.572,00	G
Železo	0,80	510	408,00	G
Skupaj papirji		193.772	105.425,50	
Skupaj ostalo		3.130	1.980,00	
		196.902	107.405,00	

TOZD grafika

Material	Cena	Količina kg	Vrednost din	TOZD
UNIJA				
Pap. meš. 12	0,20	144.354	28.870,00	
Pap. meš. 2	0,80	152.760	122.208,00	
		297.114	151.078,00	
SUROVINA				
Odpadni papir	0,40	147.245	59.898,00	
Pločevina	0,60	2.620	1.572,00	
Železo	0,80	510	408,00	
		3.130	1.980,00	
Skupaj papir		444.359	209.976,00	
Ostalo		3.130	1.980,00	
		447.489	211.956,00	

Pripravila: Žarko Samec
Dora Rovere

Položaj žensk v naši občini

Občinska konferenca socialistične zveze je v letošnjem letu posvetila veliko pozornost najrazličnejšim področjem dela. Med drugim tudi družbenoekonomskemu položaju žensk v naši občini. Menimo, da so problemi, s katerimi se srečujemo na tem področju brez dvoma aktualni in zato objavljamo zaključke posveta, ki je bil organiziran na temo: vloga ženske v gospodarskem in družbenem razvoju v občini Celje.

OK SZDL Celje, točneje svet za spremljanje družbenoekonomskega položaja žensk pri predsedstvu OK SZDL, je v marcu 1980 organizirala posvet o vlogi žensk v gospodarskem in družbenem razvoju v občini Celje z namenom, da preveri, kako se uresničujejo stališča problemske konference v DO Metka »Delavka v združenem delu«. Na konferenci smo posebej izpostavili vprašanja in probleme, ki jih čuti celjska delavka in žena pri vključevanju v gospodarske, kulturne, politične in druge družbene dejavnosti. Posveta so se udeležili predstavniki vseh DPO v občini, predstavniki SIS, družbenih organizacij in društev, KS in OZD, ki zaposlujejo največ žena, člani sveta pa DEPŽ pri OK SZDL ter tovarišica Tilka Blaga in Olga Vrabič kot predstavniki RK SZDL Slovenije. V razpravi so bile sprejete naslednje ugotovitve in osnovne usmeritve za nadaljnji potek reševanja teh vprašanj:

— Analiza gibanja zaposlovanja žensk v občini Celje je pokazala, da se je delež zaposlenih žena v primerjavi z letom 1978 v preteklem letu sicer v absolutnem merilu povečal, da pa je relativno padel in znaša 40,9%, sorazmerno temu se je povečal delež brezposelnih žena, med katerimi prevladujejo nepriučene in priučene delavke, ki glede na kovinsko predelovalni značaj industrijski proizvodnje v občini težko najdejo zaposlitev. Glede na to da je že nekaj let opazen trend povečevanja brezposelnih žena, svet meni,

da bi morali več naporov vlagati v usposabljanje teh žena, za prevzemanje drugih delovnih nalog in opravil. Prav tako bi morali v sodelovanju z Delavsko univerzo Celje in drugimi vzgojnoizobraževalnimi zavodi vključiti več žena v izobraževanje za pridobitev popolne osnovnošolske izobrazbe, ki je predpogoj za nadaljnje usposabljanje.

V letu 1975 smo ob razpravi o analizi o delavcih s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v celjski občini poudarili, da je struktura t. i. vodilnih delavcev glede na spol neustrezna in da je v bodoče temu potrebno posvetiti več nalog. Po analizi, ki je bila opravljena v letu 1978, ni bistvenih sprememb, saj je od skupno 141 žensk, zaposlenih izven računovodskih opravil, le 90 in sicer največ v zdravstvu, pravosodju in družbenem varstvu otrok in mladine, na področju gradbeništva, vodnega gospodarstva, telesne kulture in delovanja družbenopolitičnih organizacij pa ni žensk, ki bi opravljale naloge s posebnimi pooblastili. KO za kadrovska vprašanja pri OK SZDL je v preteklih letih posvečal precej pozornosti kadrovanju žena na delovna mesta s posebnimi pooblastili, vendar ugotavlja, da v dosedanji praksi ni naletel na primer, da bi za prevzem del in nalog kandidirala dva kandidata različnega spola in da bi razpisna komisija pri tem dajala prednost kandidatu moškega spola. Žene se na razpise za prevzem nalog s posebnimi pooblastili manj prijavljajo, vzroki so med drugim tudi v sistemu vzgoje in izobraževanja, v

dotatnem usposabljanju žena za prevzem teh nalog ob upoštevanju, da mehanizem družbenih dejavnosti za pomoč družini še ni dosegel ustrezne ravni.

Ne glede na to pa bi morale že v osnovi, pri evidentiranju možnih kandidatov in v procesu kadrovanja, kadrovske službe v OZD in drugih samoupravnih skupnostih več pozornosti sistematično nameniti tudi vprašanjem kadrovanja žensk.

— Pri odpravljanju nočnega dela žena v naši občini smo dosegli precejšnje rezultate tudi zaradi načrtnega vlaganja v izboljšanje delovnih pogojev in akumulativnost posameznih gospodarskih dejavnosti, še vedno pa srečujemo primere (EMO, Metka), kjer žene in tudi drugi delavci delajo ponoči. Koliko pri tem uresničujemo sprejeta družbena stališča o tem, da naj v nočni izmeni ne bi delale matere samohranilke (in tudi očetje), matere z majhnimi otroki in delovni invalidi, je odvisno od notranje organizacije dela v posamezni delovni organizaciji in od aktivnosti žena samih pri razreševanju teh vprašanj. Izredno pohvalno se je svet izrazil o dejavnosti žena v DO EMO, ki so se zelo uspešno spopadle s tem problemom.

— Sistem družbene prehrane v občini še vedno ni zadovoljiv, še posebej ne, če jo obravnavamo kot pomembno dejavnost pri ohranjanju zdravstvene in delovne »kondicije« in kot element razbremenitve ene izmed tradicionalnih funkcij družine. V sedanjem trenutku si moramo zato še posebej prizadevati za zagotavljanje or-

ganizirane družbene prehrane za dijake oziroma srednješolce, ker menimo, da je le-ta za predšolsko in osnovnošolsko mladino zadovoljivo rešena. Prav tako umestno je vprašanje zagotavljanja pogojev za prehrano družinskih članov delavcev zaposlenih v OZD, ki imajo lasten obrat družbene prehrane. Zaradi zagotavljanja takšne družbene prehrane, ki bi v celoti zadostila vsem potrebam sodobne družine, bi si morali prizadevati za večjo udeležbo žena v odborih za družbeno prehrano v OZD oziroma t. i. abonentskih odborih v gostinskih organizacijah.

V osnovnih organizacijah bi si morali dosledneje prizadevati za uvajanje t. i. premakljivega delovnega časa. Prilagoditev pričetka in konca delovnega časa interesom, potrebam in hotenjem delavcu in še posebej zaposleni ženi odpira dodatne možnosti za vključevanje na vsa področja gospodarskih in družbeno ekonomskih dejavnosti.

— Dosledneje bi si morali prizadevati za poenotenje v časovni razporeditvi delovnega procesa ob sobotah. Enotne delovne sobote v OZD v občini bi razbremenile in omogočile racionalno koriščenje zmogljivosti v VVO. Predlagamo, da občinski svet Zveze sindikatov Celje oceni smotrnost takšne rešitve in pripravi vse potrebno za uspešno izvedbo akcije ter opravi razprave v združenem delu.

— Ob neposrednem dogovarjanju organizacij združenega dela z zdravstvenimi delavci ZC Celje je bilo v preteklosti doseženo precej premikov tudi pri zmanjšanju odsotnosti z dela zaradi bolezni, ob intenzivnem vlaganju v izboljšanje delovnih pogojev in ob nenehnem in tekočem spremljanju gibanj bolniškega staleža lahko v OZD store velike premike. Odsotnost z dela zaradi porodniških dopustov bi morali obravnavati ločeno, vendar bi tudi temu z načrtno politiko v samih OZD lahko bili kos. Predvsem pa poudarjamo potrebo, da se žene aktivno vključijo v razreševanje problemov, ki se pojavljajo pri delu odborov za varstvo pri delu v posameznih OZD.

— Posebej poudarjamo potrebo po aktivnem vključevanju vseh

delavcev v OZD v razreševanje problemov, ki se pojavljajo pri organiziranju otroškega varstva za otroke zaposlenih. Z neposrednim dogovarjanjem z »izvajalci« vzgoje in varstva predšolskih otrok in z združevanjem sredstev večjih OZD bi lahko učinkoviteje reševali te probleme. Dejstvo, da je storilnost delavca odvisna od več pogojev, med drugim tudi od tega, kako uspešno zagotavlja svoje potrebe in potrebe družine izven organizacije združenega dela, moramo pri tem še kako upoštevati. Z gradnjo oziroma zagotavljanjem pogojev za delo novim vzgojnovarstvenim enotam bi v organizirano družbeno varstvo vključili večje število otrok. S tem bi omogočili razvoj večjemu številu otrok. Pri vzpodbujanju in iskanju ustreznih rešitev lahko zaposlena delavka in mati precej pripomore.

— V prihodnje si moramo še bolj prizadevati za razvoj organiziranega družinskega varstva in vzpostaviti ustrezen družbeni nadzor nad t. i. »črnim varstvom«, ki se v sedanjem trenutku pojavlja kot pomemben člen ob upoštevanju, da so možnosti VVO za sprejem otrok in organizirano varstvo omejene. Prav tako je bila poudarjena potreba po širjenju dejavnosti VVO za otroke, ki niso vključeni v organizirano varstvo in za večjo odzivnost teh organizacij glede na potrebe, ki jih izražajo krajani v KS. Z razvojem različnih oblik dejavnosti v prostem času za otroke, bi posebej še v času letnih počitnic, precej razbremenili zaposleno mater. Organiziranje dejavnosti v prostem času naj bi vključevalo tudi zagotavljanje družbene prehrane za otroke.

Izražena je bila potreba po tem, da se ob različnih oblikah usposabljanja in izobraževalnih tečajih (posebej še za področje SLO in DS) zagotovi organizirano družbeno varstvo za otroke staršev, ki se teh oblik usposabljanja udeležujejo.

— Glede na visok odstotek delovnih invalidov v naši občini bi se morale tudi žene aktivno vključevati v razreševanje teh vprašanj. Poleg vlaganj v delovne pogoje, ki so v nekaterih OZD še

zmeraj taki, da tudi pogojujejo nastajanje invalidnosti, smo dolžni v sedanji situaciji poskrbeti predvsem za iskanje takšnih rešitev, ki bodo invalidu omogočale normalno delo. Pri tem se moramo bolj zavzemati za preusposabljanje le-teh, za njihovo vključevanje v normalne delovne sredine, gradnja invalidskih delavnic naj bi bila zadnja na seznamu možnosti za reševanje teh vprašanj.

— Nadaljnji razvoj pokojninskoinvalidskega sistema bo prinesel določene spremembe. Bolj kot doslej bo beneficirano materinstvo in upoštevane želje in možnosti delavke. Nikakor pa nov sistem ne bo pričel veljati kar čez noč, posebej pa ne za generacije delavk, ki so se zaposlile pred in tik po vojni. Zato so razprave o 40-letni delovni dobi za žene v sedanjem trenutku mnogo preuranjene.

— Razprave o družbeno-ekonomskem položaju kmečke proizvajalke moramo neposredno povezovati z razvojem družbeno-ekonomskih odnosov na vasi, saj je od produktivnosti kmetijske proizvodnje, od rezultatov, ki jih ta daje, položaj kmetijske proizvajalke najbolj odvisen. Tudi za kmečko ženo velja, da si delovne in življenjske pogoje ustvarja sama, ne pa nekdo drug namesto nje ali v njenem imenu. Sistem invalidsko-pokojninskega in zdravstvenega varstva za kmetijske proizvajalce je med najnaprednejšimi v svetu. Z njegovo nadaljnjo izgradnjo bomo ob pomoči kmečkih proizvajalcev samih lahko v prihodnosti ustrezno razreševali tudi probleme v zvezi s porodniškimi dopusti za kmetice-matere in nadomestitve v primeru bolezni.

— Žene se aktivno vključujejo v družbenopolitično življenje v občini, prisotne so pri delu DPO, v delegacijah in samoupravnih organih. Statistike o vključenosti v sistem SLO in DS beležijo napredek, v zadnjem letu se je precej povečala prisotnost žena pri delu v KS, kjer smo ustanovili sekretariate sekcij za spremljanje družbeno-ekonomskega položaja žensk. Opažamo torej povečan obseg vključevanja žena na vsa področja.

Morda bi tudi v naši DO lahko pričeli razmišljati o rekreaciji med časom pavze...

Medvode – malo drugače

2

Povsod v dolomitih so velike strmine, marsikje sili na površje celo gola skala. V škriļjvcu in peščenjaku pa so bolj položna pobočja in malo nagnjene planje. Pri Toškem čelu je v apnencu izoblikovana manjša, a zelo izrazita planota, razjedena s kratkimi vrtačami, imenovana Ravnik.

Pred dobrimi dvesto leti je ves severni del Polhograjskih Dolomitov živel zelo razgibano življenje. V vzhodnem delu, kjer se bomo najprej pomudili, je cvetela oljarska obrt, v dolini Ločnice pa rudarstvo. Tako je bilo oljarstvo na Golem brdu, Seničici in Žlebeh nekdanj tako znano, kot lončarstvo v Komendi, žebļjarstvo v Kropi, čevļjarstvo v Trziču in Žireh itd. Velika večina njiv je bila posajena z lanom, s to tisočletja staro kulturno rastlino, ki jo zasledimo v današnjem času le še malokje. Iz lanenih vlaken so ljudje izdelovali oblačila, semena pa prodajali za olje.

Ob potokih Maveljščica in Zakonjščica je nekdanj stalo okrog dvajset mlinov, ki so mleli laneno seme noč in dan, ga nato stiskali in čistili. Postopek je bil zelo enostaven, kakor tudi naprave, ki so bile vse iz lesa. Vsak mlin je predelal letno čez trideset ton semen, vse skupaj pa okrog šestdeset vagonov, torej po dva vagona na mlin. Seveda so imeli semena z domačih njiv le za lastne potrebe, zato je podjetne domačine z Golega brda in okolice vodila trgovska pot po Dolenjski in Štajerski, mnogokrat celo po Hrvaškem, kjer so kupovali lanena semena.

Laneno olje so uporabljali pri kuhi in cvrtju, posebno radi pa so ga uživali, če so vanj pomakali kruh ali krompir. Včasih so si iz usedline olja naredili tropine, v veliki večini pa so iz usedline izdelovali firnež in kit, za katerega trdijo, da se današnj ne bi mogel primerjati z njim. Takratni zaslužek oljarjev je bil dober, saj še sedaj kroži med ljudmi rek: Kjer so vólarji, tam so tolarji!

Dober zaslužek je vzpodbudil podjetnež, da so že kmalu pričeli z industrijsko predelavo lanenega semena. Prva oljarna pri nas je pričela obratovati okrog leta 1900

v Trstu. Kmalu zatem sta bili zgrajeni še dve. Prvo je zgradil Medič v Medvodah, drugo pa Zabret v Kranju. Domačini-oljarji so morda vseskozi nastopali organizirano, toda edini pisani dokument poroča o tem samo, da so leta 1919 ustanovili na Seničici oljarsko zadrugo, ki pa je kmalu prenehala s svojo dejavnostjo. Med njimi je edino Bergant zgradil večji objekt in to v Medvodah, kjer je sedaj tovarna Sora, oziroma obrat Slovenijales. Bergant je kmalu finančno propadel, oljarna Mediča pa se je v Medvodah trdno zasedrala. Leta 1923 so v tej tovarni pričeli izdelovati premazne barve in iz teh skromnih začetkov se je ta tovarna razvila v današnji Color. Moram pa poudariti tradicijo in izkušnje proizvodnje barv, saj segajo prvi začetki najprej v Ljubljani in nato v Medvodah v leto 1832, ko je Adolf Hauptman začel izdelovati prve premazne mase.

Industrijska predelava semen je tako popolnoma odrinila stoletja staro obrt in sedaj po štirih, petih desetletjih ni več sledu o nekdanj tako živahni dejavnosti, ki je tolikim rodovom dajala kruh.

Vlado Repič

(Nadaljevanje prihodnjič)

V zdravju je moč

Človek, ki želi razvijati in s tem vzdrževati svoje telesne moči, krepiti, zdravje, bo prav povsod našel primeren prostor za vadbo.

Zimski in spomladanski dnevi, še posebej tisti deževni, največkrat ne nudijo možnosti za rekreacijo. Za vadbo v stanovanju nekateri proizvajalci priporočajo orodja za veslanje, kolesarjenje, švedske lestve in podobno.

Sedaj, ko je tu že pomlad, so najbolj primerni teki v naravi, kolesarjenje in ostale športne discipline.

Vsebina tega članka je predvsem namenjena TRIMSKEMU KOLESARJENJU, ker imam na tem področju največ izkušenj.

Ker živimo danes v času hitrega razvoja tehnike, ima človek vse manj časa za šport in razvedrilo. Toda z malo dobre volje — gre vse!

Telo človeka je silno zapleten mehanizem, katerega naloga je, da čim dlje vztraja pri delu oziroma da opravlja svoje funkcije vse do prvega znaka bolniškega servisa. Da pa ne bi prišlo do tega, je potrebno, da nenehno skrbimo oziroma ohranjamo svoje zdravje in kondicijo.

Švedska zdravstvena statistika, glede na rezultate, ponazoruje, da je kolesarjenje ena od glavnih panog, ki krepí naše srce in celotni organizem, ter skrbi za kar najboljše človekovo duševno in telesno počutje.

Samo primer:

Britansko združenje kolesarjev amaterjev je podelilo zlato medaljo za popularizacijo kolesarjenja

53-letnemu Keithu Castlu. To bi bila povsem običajna prireditel, posvečena športnemu navdušencu, če ne bi šlo za človeka, ki so mu komajda pred sedmimi meseci — presadili srce. Srečni dobitnik zlate medalje je skromno izjavil, da je postalo kolesarjenje njegov konjiček, ko so mu zdravniki po presaditvi srca svetovali, naj vsak dan zaradi kondicije »obrača pedala«.

Dr. Peter Ažman pa je zapisal:

Pogosto slišimo, da je bolečina v križu nastala zaradi športne aktivnosti, drugih vzrokov pa skoraj ne upoštevamo. V večini primerom, če ne gre za prirojene poškodbe, je treba vzrok iskati v neaktivnosti, ne pa obratno.

Hrbtenica, kot steber našega skeleta, ima svoje faze (razvoj, stagnacija, staranje) prav tako kakor drugi organi. Bolečino v križnem območju najpogosteje začutimo v starejši dobi zaradi strukturalnih sprememb na kosteh (vretencih). Najpogosteje je to zaradi dolgotrajnega sedenja.

Vsekakor je treba odkriti vzrok obolenja in ga odločno zdraviti z zdravljenjem in fizioterapijo (masaža, obsevanje, plavanje), predvsem pa z aktivnimi vajami krepiti hrbtno in trebušno muskulaturo. Sicer pa gibanje, hoja, lažji tek in plavanje delujejo prav pri takšnih obolenjih izrazito blagodejno.

Spomnimo se kolesarskega maratona Celje—Logarska dolina. Prevožena pot 152 km, višinska razlika 516 m in največja hitrost 40 km/h.

Mislím, oziroma sem mnenja, da se je sleherni udeleženec AERA tega maratona z veseljem udeležil in da noben maratonec — rekreativec svoje prisotnosti na maratonu ni obžaloval.

Zatorej dragi člani — kolesarji, izbira koles je velika; vse od PONIJA, TURINGA, AMATERJA pa do SPECIALK.

Kolesarite, ne bo vam žal!

Kot je znano, člani AERA radi organiziramo raznovrstna športna tekmovanja. In če bomo nekega dne resnično organizirali maraton, ne bo finančnih težav?

Poleg tega so za letošnje leto predvideni številni kolesarski maratoni kot npr. POHORSKI BATALJON, KAVELJCI, KORENINE, KOKRICE, ipd. Tudi ZTP bo priredila 150 km dolg maraton planincev in ostalih.

Tu so naše možnosti za udeleževanje, rekreacijo in trim!

VSEM TRIMAŠEM, REKREATIVCEM VELIKO ŠPORTNEGA DUHA IN KONDICIJE.

Kolesarski veteran — ACO

Letos je bilo veliko lepih dni za smučanje, fotografija pa naj vas spomni nanje...

HUMOR

– Na Valdija se lahko zanesem – vedno pripelje mojega moža pravočasno domov!

Zenska pomerja obleke v trgovini. Ne more se odločiti. Potem ji prodajalec pokaže prekrasno obleko, samo cena je astronomska.
»Pomerite to, to je zadnji krik mode...«
»Prekrasna je, ampak se bojim...«
»Česa?« vpraša prodajalec.
»Zadnjega krika svojega moža!«

– Si videl, da sem uganila, kateri pedal je zavora.

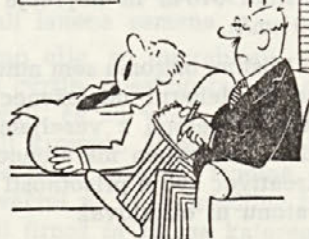
Brez besed

– No, kakšna se vama zdim?

»Kako si zadovoljen z mojo hčerko?« vpraša tast zeta.

»Še kar. Žal mi je le to, da me niste takrat, ko sem prišel prosit za njeno roko, vrgli iz hiše...«

– Otroštvo sem imel zelo srečno: cene so bile tedaj mnogo nižje od današnjih!

– In nehaj me kar naprej spraševati: »Kako gre, Michelangelo?«

Na neki zabavi je povabljena zaupala svojemu sosedu:

– Toliko sem stara, kolikor imam številko čevljev.

– To je pa res zanimivo. In koliko ste stari?

– Dvaintrideset.

– Pa vam v takih čevljevih ni pretesno?

od tu in tam

– V skrbeh sem, tovariš doktor: domišlja si, da je bernardinec!

– Le kako to, da nam na koncu denarja vedno ostane še toliko meseca?

»Ali imate prijateljico?«
vpraša na izpitu profesor študenta.

– Imam.

»Recimo, da vas ona z nekom prevara. Kako se temu reče pravniško?«

– Zakonolomstvo.

»Ne, ni res. Razmislite še enkrat.«

– Je tako, tovariš profesor. Moja prijateljica je namreč poročena ...«

– Moj mož se zanima samo za geografijo!

Francoz se je vrnil iz Londona, pa ga vpraša žena, kako mu je bila vseč angleška kuhinja:
»Ni problemov. Če je toplo, je to juha, če je hladno, je pa pivo ...«

»A je to tvoj osel?«
– Je.
»Koliko je star?«
– Sedem let.
»Kako mu je ime?«
– Ne vem. Jaz ga kličem Mukl ...«

– Ali si opazil, da je dvigalo spet pokvarjeno?

452/1980

COBISS

	IME SOVIJET. UMETNIH SATELITOV	UMRLI FR. KIPAR (HANS)	OBLIKA	PRIPADNIK INDIJAN. PLEMENA	KRALJ ŽIVALI	UBITI ČILSKI PREDSEDNIK	DEJANJE, FAKT	AR. RIŽ ŽGA	
	KRATKA, DEBELA KLOBASA								
	LAHEN VETRIČ	ZAOKROŽEVANJE ZEMLIŠČ	PESEK OB VZNOŽJU STEN	TOVORNA ŽIVAL				NESTO NA JUŽNEH ŠVEDSKEM	PEROCI
DELAVEC V NAŠI DRUŽBI									Ž. IHR
ZAPOR		MATIJA ĆOP	KLADICA		GR. BOG ZDRAVILSTVA GL. MESTO IZRAELA				
KORUZNA JED					TRINITRO-TOLUOL IGRALKA (MELISA)		ZOLAJEV ROMAN		
SUROVINA ZA IZDELAVO BARV				GOZDNA ŽIVAL AVSTRAL. NOJ				KILOVOLT DREVESNI PANJ	
	DRAGO SEGA HRV. DEVEK (NIŠO)	TROPSKI KUŠČAR ATLANT. OCEAN		PEVKA NOVAKOVIĆ		PREGOVOR OKRASNA CVETICA ŠTEVILKARNIC		OVRTNA RUTA GLAVNOST. SUKNJE	
KIS				SUIC. VER. REFORMATOR RDEČA KRVNIKA			HOLIBDEN SL. SKLAD. (OSKAR)		
OS. ZAJNEK		IGRALEC HARVIN SEŠTEVEK			ZGOD. CANKAR				
VRSTA MEŠANE SOLATE			KOTOR			PEVEC PREŠLEY		KRAJ PRI NOVI GORICI	
ČASOPIS				SENIOR	RADKO POLIČ				LJUB. Ž. IHR
	REŽISER, PREMIERER			ZNAMENJE ZA GLAS TKALSKI STROJ			GLASB. ZNAMENJE ZAJEJA SANICA		
	PLAČILO NA RAČUN		POŽELENIJE PESNIK GRAFE-NAVER			PERZIJA	PRIMER KEGLJAVKA MARINC	TEKOČINA V ŽILAH	
	SESTAVIL JANEZ KORENT	C ₂ N ₂			OKLOPNO VOZILO VYAKED. KOLO	PARADIŽ UKANA		AMERICIJ	POSTAVA ŽIVOT
		NAGLAS, POUDBARE						VOHALNI ORGAN NAŠ OTOK	
			RESJE					VIDA v TOMŠIČ OLGA LUNCER	
			DEŠNI PRITOK VOLGE				GORNJA OKONCINA		

Zadnjo nagradno križanko nam je poslalo kar 76 reševalcev. Izžrebani so bili naslednji nagrajenci:

1. nagrada — 200 din — Eva POŽENEL — TOZD Med vode
2. nagrada — 150 din — Lidija ROVERE — Materialno knjigovodstvo
3. nagrada — 100 din — Cilka KAVČIČ — Materialno knjigovodstvo

Rešitve današnje križanke nam pošljite do 12. maja 1980, na naslov — Kadrovski in plošni sektor, Čuprijska ulica s pripisom »Nagradna križanka«.